

Pasqual Alapont

Dibuixos de

Mar Silvestre

LLUNY
DE
ROMA

àmbits

I
PORT DE SAGUNTUM,
ANY 50

Marcel va fer un salt des de l'embarcador i va estar a punt d'entropessar, en una mà duia una torxa i en l'altra l'espasa. El vaixell es balancejava al ritme de les onades. Marcel va alçar la flama de foc per damunt del seu cap, però no va veure res sobre la coberta. De sobte, va sentir un soroll que provenia de la bodega de l'embarcació.

—Has descobert alguna cosa? —va preguntar el seu company de la brigada nocturna.

—Rates —va contestar Marcel—. Continua la ronda. En acabant em reuniré amb tu.

Les sandàlies de l'altre van ressonar sobre els taulers de l'embarcador mentre s'allunyaven cap a la bocana del port, i després es va fer de nou el silenci. Marcel va avançar amb els ulls fits en la

porta que guardava la bodega de la nau. Lentament, va passar a l'interior i va passejar la llum de la torxa amb precaució. La nau duia una càrrega d'oli, vi i saladures, preparada per a salpar l'endemà. Entre els centenars d'àmfores arrengrerades, va descobrir un jove que el mirava amb els ulls molt oberts.

—Què fas ací? —va preguntar—. Saps què es fa amb els esclaus que tracten de fugir?

El jove va deixar el seu amagatall, sense intenció d'escapar, i va fer dos passos cap a ell.

—Qui t'ha dit on era? Demetri?

Marcel no va respondre, la resina de la torxa va començar a crepitar i van saltar unes espurnes que va apagar amb el peu.

—És perillós que ens quedem ací, Vitalis, açò es podria pegar foc en qualsevol moment —va dir—. La meua ronda acaba després de la segona vigília. Busca'm a la taverna de dalt. He de parlar amb tu.

—No sé si hi podré anar. Soc un esclau.

Marcel va somriure.

–Volies embarcar-te de polissó cap a Massília i no pots caminar mitja llegua? Segur que un xicot espavilat com tu sabrà trobar la manera.

Llavors li va donar l'esquena i se'n va anar. Vitalis es va quedar un moment a les fosques; després, va buscar l'eixida. A fora el cel estava mig tapat per un esquinçall de núvols, però la lluna creixent brillava prou per a orientar-se. Vitalis va caminar per l'andana. No sabia molt bé què feia allí, però agraià als déus que Marcel l'haguera trobat. En el fons no tenia on anar, només un desig irrefrenable de fugir. Li van arribar sorolls d'uns carros que venien de la Via Augusta, el xerric de les rodes sobre la pedra. Es va amagar i va fer temps. Qualsevol podia preguntar-li què feia un esclau desvagat a aquelles hores de la nit, es podien pensar que volia robar en alguna casa, i no tenia ganes que li pegaren una passada de vara, o encara pitjor, que el linxaren.

Quan va ser l'hora, Vitalis es va dirigir a la taverna que hi havia darrere del fòrum. En des-córrer la cortina que feia de porta, el va inundar

la pudor de resclosit. L'escassa llum provenia d'unes poques llànties d'oli. En un racó del fons uns legionaris cantaven mentre la tavernera els omplia els gots de vi. Les espases amb el tallant esmolat descansaven en un banc a prop seu. Vitalis va evitar creuar la mirada amb ells. En una altra taula hi havia Marcel en companyia de dos homes jugant als daus. El jove s'hi va acostar i va saludar Marcel. Un dels seus acompanyants va riure.

–T'has buscat un xicot ben plantat perquè et calfe el llit –va dir.

Marcel no es va molestar a contestar. Es va alçar, va posar la mà en el muscle de Vitalis i el va conduir fins a la porta. De camí va agafar una llàntia i va dir:

–Acompanya'm a la comuna, ací no es pot parlar.

A prop de la taverna hi havia unes latrines públiques. No hi havia ningú a l'interior. Marcel va deixar la llàntia en un relleix de pedra, es va alçar la túnica, es va abaixar les calces i es va apo-

nar en un dels seients de fusta. Mentre defecava va començar a parlar.

–Un dia et buscaràs un problema de debò, Vitalis. Es pot saber on anaves?

El jove es va recolzar en el mur de pedra, no sabia com explicar el neguit que sentia d'un temps ençà.

–Parla'm de les muntanyes dels càntabres –va dir.

–Era allí on volies escapar? Em pensava que Demetri t'havia ensenyat com era el nostre món. Anaves en direcció contrària –va bromejar Marcel.

Després va fer un sospir i va continuar parlant en veu baixa, els ulls fits en el buit, com si tinguera una imatge ben vívida al cap.

–Tot era verd, d'un color que no he tornat a veure.

Vitalis va somriure i es va mostrar animat.

–Abans de morir, ma mare em va contar com va lluitar el nostre poble contra els romans. El meu pare no es va retre mai, per això el van crucificar, però va morir cantant: lliure.

Marcel va negar amb el cap.

—No, Vitalis, les guerres ja havien acabat molt i molt abans de nàixer ta mare i jo. Els pocs càntabres que quedaven van estar vagant per les muntanyes durant lustres, atemorits, morts de fred i famolencs, aquest és el poble que nosaltres vam conèixer. Els legionaris ens van capturar com a alimanyes, però ens hi hauríem lliurat de gust, perquè ja no teníem on anar, i vam ser venuts com a esclaus, dispersats per tot arreu. El teu pare no...

Llavors es va interrompre.

—El meu pare no què...

Marcel es va regirar incòmode.

—Oblida-te'n, Vitalis, fes-me cas, això no et pot fer cap bé. —Tot seguit va exclamar:— Oh, però quina pudor que fa aquí!, és millor que eixim a prendre l'aire.

Quan van ser a fora, camí de la taverna, Marcel va continuar parlant:

—Ta mare i jo vam estar un temps tancats, no sabíem què se'n faria de nosaltres, però no ens

tractaven malament, ens van rentar i ens van donar bé de menjar. Un dia vam saber per què. Ens van dur a un mercat i ens col·locaren sobre un pedestal, davant d'una multitud que ens cridava en una llengua que no coneixíem, despullats, amb un tros de fusta penjat al coll que deia el nostre nom i la nostra edat. Jo tenia huit anys i un home em va comprar per a treballar a les mines. La teua mare va tindre més sort i va ser comprada pel comerciant Luci.

Marcel va fer una pausa, les imatges del passat li revenien a glopades. Vitalis no es va atrevir a trencar aquell silenci, era la primera vegada que Marcel li parlava d'això.

—No sé quants anys vaig passar a les mines, vestit amb parracs, dormint a terra, quasi sense menjar. Els xiquets érem valuosos perquè podíem entrar en qualsevol forat de les entranyes de la terra, només ens abandonaven quan el nostre cos ja no servia per a res. He vist morir molts infants exhaustos, Vitalis. Jo mateix vaig emmalaltir, i el meu amo, pensant-se que no viuria molt de temps,

em va tallar el collar de ferro i em va dir que era lliure d'anar on volguera. Lliure per a morir.

A la llum de la llàntia, el rostre de Marcel es veia tibat, la seua veu tenia un punt d'amargor.

–Però no em vaig morir, i vaig recordar el nom de l'amo que havia comprat ta mare, i el de la seua ciutat, Saguntum. Vaig caminar dies i dies per a arribar-hi i em vaig arrossegar fins a la porta. Però la vida no és fàcil per a un llibert sense patró. Puc donar gràcies que l'amo Luci em va donar faena.

–Sembla que preferiries ser el seu esclau.

Marcel va mirar de fit a fit Vitalis, però s'estimava massa aquell jove per a ofendre's.

–Tu has tingut sort –va dir–, has caigut en una bona casa. No saps què és morir-te de gana i que et claven una pallissa per agafar una poma mig podrida del poal de les escombraries. Ningú diria que ets esclau per la manera que vesteixes ni per l'educació que t'han donat.

Llavors van arribar a la taverna i es van asseure en una taula buida. En aquell moment un

dels legionaris eixia d'una habitació reservada en companyia de la tavernera. La dona s'ajustava la túnica amb el cinyell. Mentre continuava parlant, Marcel no la perdia d'ull.

–Sí, estic agraït a Luci, i tu també ho hauries d'estar, he conegut amos molt pitjors que el teu.

–Els homes dels pobles càntabres no haurien de parlar així –va respondre Vitalis amb desdeny.

Marcel va alçar la veu.

–Ja no existeix la terra dels càntabres, les tropes d'August ens van destruir, i des d'aleshores tres emperadors s'han assegut al tron de Roma, tot és ara una província romana, fica-t'ho al cap. Oblida el que et va contar ta mare, Vitalis, això són quimeres.

En aquell moment els legionaris van abandonar el local sense parar de baladrejar i Marcel va fer un senyal a la tavernera. La dona es va acostar i els va deixar un plat de saladures i un bol de faves sobre la taula i els va omplir dos gots de vi. Marcel la va agafar per la cintura i la va asseure sobre la seua falda.